

7 Cmo 86/2014

U S N E S E N Í

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Broučkové a soudkyň JUDr. Jany Součkové a JUDr. Lenky Grollové v právní věci navrhovatelů: **a/ Wolfgang Habermann**, narozen 7. dubna 1944, bytem Lanškroun, Lubník 59, PSČ 563 01, **b/ Tomáš Pecina**, narozen 21. dubna 1966, bytem Praha 1, Vodičkova 681/18, PSČ 110 00, **c/ Jan Šinágl**, narozen 9. prosince 1952, Žebrák, Bratří Nejedlých 335, PSČ 267 53, navrhovatel a) a c) zastoupen Tomášem Pecinou, obecným zmocněncem, bytem Praha 1, Vodičkova 681/18, PSČ 110 00, za účasti: **Vrchní státní zastupitelství v Praze**, netrestní a analytický odbor, se sídlem Praha 4, nám. Hrdinů 1300/11, PSČ 140 65, o návrhu na zápis Sudetoněmecké krajanské sdružení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, zapsaný spolek, se sídlem Žebrák, Bratří Nejedlých 335, PSČ 267 53 do spolkového rejstříku, o odvolání navrhovatelů proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. ledna 2014 č.j. L 5-RD8/MSPH, Fj 5303/2014,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. ledna 2014 č.j. L 5-RD8/MSPH, Fj 5303/2014 **se zrušuje** a řízení o návrhu na zápis Sudetoněmecké krajanské sdružení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, zapsaný spolek, se sídlem Žebrák, Bratří Nejedlých 335, PSČ 267 53 do spolkového rejstříku **se zastavuje**.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem došlým soudu prvního stupně dne 9. ledna 2014 se navrhovatelé domáhali zápisu spolku Sudetoněmecké krajanské sdružení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, zapsaný spolek, do veřejného rejstříku.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 23. ledna 2014 č.j. L 5-RD8/MSPH, Fj 5303/2014 návrh na zápis spolku zamítl. Své rozhodnutí, za použití § 218 zák. č. 89/2012 Sb., odůvodnil tím, že zápis spolku do veřejného rejstříku je zcela nepřijatelný s ohledem na velmi citlivé téma sudetoněmecké otázky. Dle stanov spolku jsou tzv. Benešovy dekrety „projevem bezpráví“ a měly by být zrušeny. Zpochybňováním přijetí a platnosti dekretů prezidenta republiky Edvarda Beneše dochází ke zpochybňování principu právní jistoty jako jedné ze základních náležitostí demokratických právních principů. Název spolku je způsobilý vyvolávat neshášenlivost a rovněž může působit provokativně. Název spolku může též navozovat dojem o jeho možném napojení na subjekty (případně pokračování v jejich činnosti) označené jako sudetoněmecké, které v předválečných letech směřovaly k rozbití Československé republiky. Zejména staršími občany, kteří jsou pamětníky této doby, může být název sdružení vnímán velmi negativně. Soud dále poukázal na skutečnost, že stanovy spolku nebyly přijaty všemi zakladateli. V závěru svého odůvodnění prvostupňový soud uvedl, že v současné době probíhá u téhož soudu řízení pod sp. zn. 5 A 51/2013 ve věci

zápisu občanského sdružení s názvem Sudetoněmecké krajské sdružení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, občanské sdružení. Toto řízení nebylo doposud pravomocně ukončeno. I z tohoto důvodu je nutno návrh zamítnout, neboť v případě kladného rozhodnutí ve věci dříve podaného návrhu na zápis občanského sdružení (nyní spolku) by zde byly zapsány dva totožné subjekty.

Proti usnesení soudu prvního stupně podali navrhovatelé v zákonné lhůtě odvolání. K závěru o nepřijetí stanov spolku všemi zakladateli uvedli, že byly podepsány zmocněncem spoluzakladatelů Tomášem Pecinou, a to na základě plných mocí. Nadto ve svých prohlášeních ze dne 15. ledna 2014 spoluzakladatelé uvedli, že souhlasí, aby byl spolek na základě návrhu zapsán do rejstříku spolků. Ohledně argumentu soudu prvního stupně, že název spolku může působit provokativně, poukazují odvolatelé na skutečnost, že soud prvního stupně svá tvrzení nikterak nepodložil konkrétními ustanoveními občanského zákoníku. Řízení vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 5 A 21/2013 nepovažují odvolatelé za překážku zápisu. Provedením odvolateli požadovaného zápisu spolku do rejstříku vznikne překážka registrace občanského sdružení se stejným názvem a odvolatelé budou na situaci adekvátně procesně reagovat, neboť řízení před správním soudem tím fakticky pozbude podkladu. Na závěr navrhli, aby odvolací soud napadené usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že se návrhu na zápis spolku vyhovuje.

Za odvolacího řízení vstoupilo dne 31. března 2014 do řízení Vrchní státní zastupitelství (dále jen „VSZ“). Ve svém vyjádření, doručeným odvolacímu soudu dne 8. srpna 2014, se ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že v zájmu právní jistoty je nezbytné, aby stanovy podepsali všichni spoluzakladatelé a nikoli jen jeden z nich za sebe a ve spojení s plnou mocí za ostatní. Stanovy opatřené podpisy všech spoluzakladatelů považuje účastník za předpoklad úspěchu samotného návrhu a nikoli za vadu návrhu zakládající povinnost soudu vyzvat podavatele k jeho odstranění. VSZ dále vyjádřilo shodu s úvahou soudu prvního stupně ohledně názvu spolku o jeho potenciální možnosti vyvolávat negativní konotace v českém prostředí, poukázalo na možný rozpor s ustanovením § 145 odst. 1 písm. b) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, když samotný název spolu s některými proklamovanými cíli spolku může vést k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti mezi českým a německým živlem, a to bez ohledu na zároveň proklamovanou podporu porozumění mezi národy. Název spolku považuje účastník za zaměnitelný s dalšími subjekty obdobných názvů v Německu nebo Rakousku. Lze uvažovat i o možné klamavosti samotného názvu pro jeho nedostatečné rozlišení zeměpisným dodatkem „ v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“. Znění čl. 3 odst. 4 Stanov spolku je dle VSZ naplněním podstaty rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti podle § 145 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku, neboť osoby, které prováděly odsun německého obyvatelstva v českých zemích označuje za válečné zločince, činí tak ve vztahu ke všem zúčastněným, kteří s odsunem napomáhali a realizovali ve výsledné podobě dekrety prezidenty republiky. Čl. 3 odst. 7 Stanov je porušením § 145 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku, neboť za neprávem konfiskovaný majetek je považován veškerý majetek konfiskovaný Němcům, nikoli pouze ten, který byl konfiskován v důsledku přehmatu. S odkazem na předešlé VSZ navrhlo, aby odvolací soud usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že návrh se odmítá. Dále účastník poukázal na možné posouzení věci i jako překážky litispendence, a to s odkazem na řízení o kasační stížnosti vedené proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. března 2014 č.j. 5 A 51/2013-56. Dle účastníka je možné konstatovat, že v řízení o návrhu na zápis předmětného spolku do spolkového rejstříku se jedná o tutéž věc. Totožní navrhovatelé vznášejí vůči veřejné moci nárok na úřední uznání subjektu, jehož prostřednictvím hodlají naplnit své spolčovací právo. Skutková tvrzení jsou shodná – navrhovatelé se shodli na stanovách, které jsou obsahově totožné s nevýznamnými

odchylkami v organizačních podrobnostech a v terminologii, jež odpovídá rozdílu staré a nové právní úpravy. S odkazem na předešlé VSZ navrholo, dospěje-li odvolací soud k závěru, že překážka litispendence je dána, aby řízení zastavil v souladu s 104 odst. 1 občanského soudního řádu.

K vyjádření VSZ se následně vyjádřili i navrhovatelé. K námitce, že navrhovatelé předložené stanovky spolku nebyly podepsány všemi zakladateli a zastoupení na základě plné moci je nepřipustné, uvedli, že bylo povinností soudu je k odstranění takové vady návrhu vyzvat v souladu s ustanovením § 43 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o.s.ř.“). Ze strany soudu k výzvě došlo, neobsahovala však výzvu k odstranění namítané vady – podpisu všech zakladatelů ve stanovách. VSZ uváděná možnost zaměnitelnosti názvu spolku s obdobnými názvy subjektů v Německu a Rakousku není podložena žádnými důkazy. Odlišení názvu spolku zeměpisným označením považují navrhovatelé za dostatečné. K VSZ provedené klasifikaci jednotlivých násilných skutků navrhovatelé poukázali na skutečnost, že nikterak nerelativizují nebo nezlehčují nacistické zločiny, stejně jako nezlehčují a nebudou relativizovat srovnatelně závažné zločiny, k nimž došlo během odsunu sudetských Němců. K otázce existence překážky litispendence odkázali navrhovatelé na ustanovení § 83 odst. 1 o.s.ř., který výslovně hovoří o jiném řízení u soudu, nikoli u správního úřadu. Z výše uvedených důvodů navrhovatelé na svém odvolání v celém rozsahu trvají.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací dospěl k závěru, že nejsou splněny podmínky řízení.

Podle § 3045 odst. 1 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. (dále pouze „o.z.“), který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014, sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se považují za spolky podle tohoto zákona. Sdružení má právo změnit svoji právní formu na ústav nebo sociální družstvo podle jiného zákona.

Podle § 3041 odst. 1 o.z. právní povaha právnických osob upravených tímto zákonem se řídí ustanoveními tohoto zákona ode dne nabytí jeho účinnosti. Bylo-li přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona zahájeno řízení o zápisu právnické osoby do veřejného rejstříku, dokončí se podle dosavadních právních předpisů; odporuje-li však zakladatelské právní jednání učiněné přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dosavadním právním předpisům, považuje se za platné, vyhovuje-li ustanovením tohoto zákona.

Podle § 125 odst. 1 zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále pouze „ZVR“) evidence občanských sdružení, odborových organizací, organizací zaměstnavatelů a jejich organizačních jednotek, které jsou oprávněny jednat svým jménem, vedená Ministerstvem vnitra podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se považuje za spolkový rejstřík podle tohoto zákona.

Podle § 120 ZVR není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, použijí se na řízení o návrhu na zápis ustanovení zákona upravujícího občanské soudní řízení.

Podle § 83 odst. 1 o.s.ř. zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.

Z listin vyžádaných si odvolacím soudem od Městského soudu v Praze a od Nejvyššího správního soudu ze spisu 5 A 51/2013., a to konkrétně z návrhu na registraci

občanského sdružení ze dne 7. srpna 2009, přiložených stanov ze dne 11. srpna 2009 a z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. března 2014 č.j. 5 A 51/2013-56 bylo zjištěno, že dne 12. srpna 2009 byl na adresu Ministerstva vnitra České republiky (dále jen „Ministerstvo vnitra“) doručen návrh na registraci občanského sdružení podle ustanovení § 6 a násl. zák. č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Jeho obsahem byl návrh na provedení registrace občanského sdružení pod názvem Sudetoněmecké krajanské sdružení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, občanské sdružení, se sídlem Nejedlých 335, 267 53 Žebrák, Česká republika. Navrhovateli byli Wolfgang Habermann (1944), Tomáš Pecina (1966) a Jan Šinágl (1952). Přílohou návrhu byly i stanovы tohoto sdružení ze dne 11. srpna 2009 (dále jen „návrh na registraci občanského sdružení“). Dne 24. srpna 2009 Ministerstvo vnitra tento návrh na registraci občanského sdružení odmítlo, sdružení považuje za nedovolené. Městský soud v Praze rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 24. srpna 2009 z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správního orgánu pro nedostatek důvodů zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení. Dne 28. června 2011 Ministerstvo vnitra napodruhé odmítlo předmětný návrh na registraci občanského sdružení. Nato Městský soud v Praze dne 20. prosince 2012 rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 28. června 2011 opět zrušil a věc vrátil. Dne 18. února 2013 napotřetí odmítlo Ministerstvo vnitra návrh na registraci občanského sdružení a dne 28. března 2014 Městský soud v Praze svým rozhodnutím pod č.j. 5 A 51/2013-56 zrušil rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 18. února 2013 z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti a věc vrátil opět Ministerstvu vnitra k dalšímu řízení. V současné době je ve věci podána kasační stížnost Ministerstva vnitra proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. března 2014. Dle sdělení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. června 2014 lze očekávat rozhodnutí o kasační stížnosti ve druhé polovině roku 2014. Dle sdělení Ministerstva vnitra ze dne 27. října 2014 byl návrh na registraci sdružení opětovně dne 3. října 2014 odmítnut pod. č.j. MV-58402-105/VS-2009, rozhodnutí není v právní moci. Pracovnice oddělení 5 A Městského soudu v Praze, pracoviště Hybernská, dne 27. října 2014 odvolacímu soudu sdělila, že proti tomuto rozhodnutí Ministerstva vnitra byla dne 4. října 2014 podána Wolfgangem Habermannem, Tomášem Pecinou a Janem Šináglem správní žaloba. Věc je vedena pod. sp. zn. 9 A 333/2014. Řízení ve věci návrhu na registraci občanského sdružení není tedy dosud pravomocně skončeno.

Z uvedeného vyplývá, že před správním orgánem, a to Ministerstvem vnitra, bylo dne 12. srpna 2009 zahájeno řízení o registraci sdružení o totožném názvu odlišným pouze ve formě právnické osoby, totožném sídle a s totožnými navrhovateli (členy přípravného výboru), jako je tomu v posuzované věci. Srovnáním obsahu stanov sdružení a spolku odvolací soud zjistil, že cíl činnosti sdružení a účel spolku (ve stanovách spolku označen jako cíl činnosti) je zcela shodný. Shodná jsou též práva a povinnosti členů upravené v čl. 5 odst. 1 stanov. Takřka shodně je upraveno právní postavení sdružení a spolku (čl. 2) a členství (čl. 4). Odlišnosti v textu stanov jsou dány rozdílnou právní úpravou sdružení a spolku.

Podle § 6 odst. 1 zák. č. 83/1990 Sb. sdružení vzniká registrací a podle § 8 odst. 4 cit. zák. dnem registrace sdružení je i den právní moci rozhodnutí soudu, kterým zrušil rozhodnutí ministerstva o odmítnutí registrace. Z cit. ust. § 3045 odst. 1 o.z. vyplývá, že sdružení podle zák. č. 83/1990 Sb. se považuje ode dne 1. ledna 2014 za spolek. Od tohoto okamžiku se na ně vztahují i všechna relevantní ustanovení o.z. (§ 3041). V případě, že by stanovы v některých bodech odporovaly donucujícím ustanovením o.z., přestanou být závazné ze zákona (§ 3041). Údaje, které by měly být nově zapisovány do veřejného rejstříku spolků, zapíšíou samy příslušné orgány veřejné moci, pokud jim budou známy ze základního registru osob, popř. ze zmiňovaného seznamu občanských sdružení (§ 125 ZVR). Spolky budou muset pouze do tří let, tj. do 1. ledna 2017, přizpůsobit své stanovы právní úpravě o.z. (§ 3041 odst.

2). Jinými slovy bude nutné, aby spolky ze svých stanov odstranily ta ustanovení, která jsou v rozporu s kogentními ustanoveními o.z. Do dvou let bude dále nutné přizpůsobit nové právní úpravě název spolku (§ 3042) a do tří let doplnit do rejstříku spolků údaje, které tam nebudou automaticky překlopeny ze seznamu občanských sdružení (resp. ze základních registrů). Promítnuto do poměrů posuzované věci to znamená, že u Ministerstva vnitra probíhá řízení o registraci sdružení, které se v případě jeho registrace stane ze zákona spolkem se shodným názvem, sídlem a účelem jako v posuzované věci. Též navrhovatelé v obou řízeních jsou totožní.

Na základě shora uvedeného dospěl odvolací soud k závěru, že v posuzované věci je dána překážka zahájeného řízení podle § 83 odst. 1 o.s.ř. Jedná se o tzv. překážku litispendence. Překážka litispendence vzniká nejen tehdy, jestliže o téže věci probíhá u soudu občanské řízení, ale i dřívějším uplatněním nároku (předmětu řízení) v jiném řízení (viz. Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 551 s.). Tentýž předmět řízení je dán tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitum vyplývá ze stejných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn (ze stejného skutku). Řízení se týká těchž osob i v případě, dojde-li podle hmotného práva k přechodu práv a povinností z právního vztahu, o který se jedná, na jiný subjekt (srov. rozhodnutí NS ČR sp. zn. [21 Cdo 906/2000](#)). Překážka litispendence patří k podmínkám řízení. Zjistí-li soud, že o téže věci již probíhá jiné řízení, je povinen později zahájené řízení usnesením zastavit (§ 104 odst. 1 o.s.ř.).

Odvolací soud proto usnesení soudu prvního stupně zrušil a řízení zastavil podle § 219a odst. 1 písm. a) a § 221 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné, jestliže na základě dovolání podaného do dvou měsíců od doručení rozhodnutí k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o.s.ř.).

V Praze dne 29. října 2014

JUDr. Lenka B r o u ě k o v á, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Iva Beránková